

A LEGSZERÉNYEBB LEGNAGYOBB (PAPP JÓZSEFRE EMLÉKEZVE)¹

Dr. habil. Lukács László, tanszékvezető egyetemi docens²

Elment. Olyan csendesen, ahogyan élt és dolgozott. Persze tudtuk, hogy gyengélkedik, a „motor” rendetlenkedik, de a tényeket (bár azok nagyon makacsak), nem szívesen fogadjuk el. Úgy vagyunk ezzel, mint a kisgyerek, aki ha valamilyen kellemetlenség éri, ha megijed valamitől, akkor eltakarja a szemét. Ha nem látunk valamit, ha nem veszünk róla tudomást, akkor az nincs is. Valahol azért a szívünk mélyén aggódtunk, közös ismerősökkel találkozáskor (a szakmából mindenki ismerte, szerette, úgyhogy ez a kör nagyon széles volt) meg- megkérdeztük: a Papp Jóskáról mit tudsz, hogy van? Megnyugodva hallottuk: gyengélkedik, de megvan. Aztán hirtelen a megdöbbentő hír, a kegyetlen valóság - elment. Olyan csendesen, ahogyan élt és dolgozott...

Ülök a számítógép előtt. Nézem a monitort, de szemem előtt Papp Jóska alakja van. Emlékképek beszélgetésekről. Az ember és a szakember iránt érzett csodálat. A szeretet. Igen, a szeretet, mert Őt szeretni kellett. Szeretni kellett emberi szerénységét, szakmai segíteni akarását, a hatalmas tudás mellé társuló vívódását, mely újabb és újabb területek megismerése felé vitte.

Milyen a sors – a kisördög nem nyugszik bennem – ismét felteszi a már számtalanszor megválaszolatlanul hagyott kérdést: mi lett volna, ha kutatásaihoz minden feltételt biztosítani lehetett volna? Ha egy gazdagabb, nyugodtabb történelmű országba születik, ahol energiái nagyobbik része a tudományos munkára fordítódott volna, és nem azok feltételeinek megteremtésére? Ha azok, akik valóban tiszteletre méltóan támogatták, finanszírozták munkáját, ezt nem az

¹ A Robbantástechnika 2003. szeptemberi emlékszámában megjelent cikk másodközlése

² Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Katonai Műszaki Tanszék

egyébként is szűkös anyagi kereteből történő morzsák lecsipkedésével tehetők volna meg, hanem a lehető legjobbat, legtöbbet adhatták volna Neki. Neki? Nem! Nekünk, hiszen amit alkotott, az mindannyiunké. Csak ez a fránya ördög ne suddogná állandóan: mi lett volna, ha...?

Lehet-e a robbanóanyagot lézerrel iniciálni? A kutatóban felvetődik a kérdés, és – mivel a kutató már csak ilyen – a gondolatot tett követi. Azaz, csak követné, mert van egy apró probléma. Nincs lézer. Kutatónk ezért fogja magát, és mintha ez a világ legtermészetesebb dolga lenne, „csinál” egyet. Persze jobb lenne, ha ezt a lézert megkaphatná (elvégre más kutatók ezt a problémát már megoldották), és ő csak a lézerrel történő iniciálásra összpontosíthatna, de hát kis ország, kis lehetőségek... Egyébként is. Ha az esztergagép mellé odaállhatott számtalanszor, legyártandó a kísérletekhez ezt-azt, akkor egy ilyen egyszerű probléma már nem lehet akadály. Szóval készít egy lézert, és bebizonyítja, hogy az elképzelés helyes volt, valóban lehet lézerrel robbanóanyagot iniciálni. Legalább is, egy kevés robbanóanyagot. Mert hogy a lézer is „kicsi”. Nagyobbra végképp nincs pénz. De a tudomány határtalan, és mikor kutatónk Moszkvában jár az ottani Tudományos Akadémia meghívására, a beszélgetések során felvetődik ez a probléma is. Ott kap ajándékba egy szép, nagy rubinüveget, melyet aztán a hóna alatt hazahoz. A repülőtéren ikonok csempészésére fel voltak készülve, na de rubinüvegére?

A kilencvenes évek elején látogatást szerveztem a Magyar Hadtudományi Társaság, Műszaki szakosztálya tagjai részére Tatabányára. Mikor a programot előtte pontosítottuk, Papp Jóska aggódott. Mit mondhatna ő újat, érdekeset a katonáknak?

A katonák megérkeztek, több mint ötvenen, helyet foglaltak az előadóteremben, és gyanakodva vizsgálták az asztalra kikészített mindenféle, láthatóan házi készítésű szerkentyűt, melyek első látásra inkább tünnek egy

általános iskola fizika szakköri produktumának, mint komoly tudományos kutatások segédeszközeinek. Aztán megjelent egy szerény, halk szavú ember és mesélni kezdett. Mesélt arról, amit legjobban szeretett és tudott, a robbantástechnikáról. A teremben az ötödik perc után mély csend honolt (sokfelől jöttünk az országból, mindenki megörült a másiknak, meglehetősen zajosra sikerült a kezdés). Áhítattal hallgattuk Őt. Csodáltuk szakmai tudását és rajongtunk érte, mint előadóért. Az első nevetés akkor csendült fel, amikor előadta, hogy egy bizonyos probléma megoldásához nem voltak megfelelőek a meglévő gyutacsok, „ezért a Dárdai feltalálta a Dárdai-féle szikragyutacsot”.

A „most pedig lássuk, hogy valóban fel tudjuk-e lézerrel robbantani ezt a robbanóanyag mintát” bejelentés először semmilyen reakciót nem váltott ki, még az első sorokban ülőkből sem. Jóska bácsi (nekem csak így marad meg örökre) segítséget kérően nézett rám - elvégre ezredeseket mégsem küldhet hátrább egy kicsit...

Mikor a preparátum nagy durranással felrobbant, egy pillanatra néma csend ült a teremre, majd viharos taps tört ki. Papp Jóska pedig kissé zavarban ott állt és nem értette, mire ez a nagy felhajtás. Hiszen olyan egyszerű ez az egész.

A teremből kifelé menet egyik kollégám fejcsóválva mondta: tudod egészen idáig azt hittem, hogy szinte mindent tudok a robbantásról. De ezek után - és nagyot sóhajtva, önkritikusan legyintett egyet.

Meggyőződésem, hogy az igazi tudás szerénységet szül. Minél többet tudunk meg valamiről, annál több olyan dolog is felszínre kerül, melyet nem ismerünk. A szakmai alázat eléréséhez elengedhetetlenül szükségeltetik az ismeretek bizonyos, nem is alacsony szintje.

Papp József halálával, a szakma a legszerényebb tagját veszítette el. Nyugodjék békében.